

Лук'яненко О. В. Культурне дозвілля у педагогічних інститутах УРСР доби «відлиги» (ч.2) // Гілея: науковий вісник: Збірник наукових праць. – К., 2015. Випуск 92 – С.80-84.

УДК 94 (477) «1953/1964» : 378

Лук'яненко Олександр Вікторович

кандидат історичних наук, старший викладач кафедри культурології
Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка

lukyanyenko.ov@gmail.com

КУЛЬТУРНЕ ДОЗВІЛЛЯ У ПЕДАГОГІЧНИХ ІНСТИТУТАХ УРСР ДОБИ «ВІДЛИГИ» (2)

Анотація. Стаття ілюструє еволюцію культурного типу дозвілля освітян педінститутів УРСР періоду десталінізації (1953-1964 рр.). Застосування методу контент-аналізу педагогічної преси дозволило простежити нарощування протистояння західному впливу на дозвілля студентів; відслідкувати співвідношення потреб молоді в організованому культурному дозвіллі та можливості вузів забезпечити молодь усім необхідним для повноцінного заповнення позаробочого часу. Відтворено образ «ідеального культурного дозвілля» майбутнього учителя на основі висвітлення найкращих зразків у газеті «Радянська освіта». Зроблена оцінка загальних характеристик дозвілля студента-освітянина.

Ключові слова: повсякдення, студенти, культурне дозвілля, вища педагогічна школа, десталінізація

Лук'яненко Олександр Вікторович

кандидат исторических наук, ст. преподаватель кафедры культурологии
Полтавского национального педагогического университета им. В. Г. Короленко

КУЛЬТУРНЫЙ ДОСУГ В ПЕДАГОГИЧЕСКИХ ИНСТИТУТАХ УССР ВРЕМЁН «ОТТЕПЕЛИ» (2)

Аннотация. Статья иллюстрирует эволюцию культурного типа досуга педагогов пединститутков УССР периода десталинизации (1953-1964 гг.).

Применение метода контент-анализа педагогической прессы позволило проследить наращивание противостояния западному влиянию на досуг студентов; отследить соотношение потребностей молодёжи в организованном культурном досуге и возможности вузов обеспечить молодёжь всем необходимым для полноценного заполнения вне рабочего времени. Воссоздан образ «идеального культурного досуга» будущего учителя на основе освещения лучших образцов в газете «Советское образование». Произведена оценка общих характеристик проблем досуга студента-педагога.

Ключевые слова: *повседневность, студенты, культурный досуг, высшая педагогическая школа, десталинизация*

Oleksandr V. Lukyanenko

Ph.D. in History, Senior lecturer of cultural studies sub-department in V. G. Korolenko Poltava National Pedagogical University

CULTURAL LEISURE IN PEDAGOGICAL INSTITUTES OF UKRAINIAN SOVIET SOCIALIST REPUBLIC DURING THE “THAW” PERIOD (2)

Abstract. *The article illustrates the evolution of the type of cultural leisure of educators in Pedagogical Institute of USSR during the period of de-Stalinization (1953-1964). Application of content analysis method of educational media allowed following increasing opposition to Western influence on students free time; tracing the value needs of youth in organized cultural leisure and opportunities of higher schools in providing young people with everything needed for a complete filling of their leisure time. The image of the “ideal cultural leisure” of the future teacher reproduced on the basis of the best examples of cultural coverage in the newspaper “Soviet education”. The estimation of the general characteristics of students’ leisure is covered in the article too.*

Keywords: *every-day life, students, cultural leisure, higher pedagogical school, de-Stalinization*

Популярним способом організації власного творчого дозвілля була участь у театральних гуртках та студіях. Перші згадки про акторські успіхи студентів у пресі часів десталінізації з’явилися у 1956 р., повідомляючи про роботу

драматичної групи Ніжинського ДПІ, яка виступала з п'єсами, даючи освітянам уроки з елементами режисури та техніки накладання гриму [1]. Фактично розважальне дозвілля поєднувалося тоді з освітньо-зорієнтованим, а часто ставало частиною навчально-виховного процесу. У репертуарі аматорських театрів були відомі шедеври драматургії. Так, ніжинці під керівництвом Р. Гуревича ставили твори свого колишнього вихованця М. Гоголя (комедію «Одруження» у 1959 р.) [2] та «Наталку-Полтавку» [4], у Кіровоградському ДПІ до 125-річчя О. Пушкіна у 1962 р. організували постановку «Євгенія Онєгіна» та «Панночки-селянки» [3], а драмколектив Івано-Франківського педінституту 1964 р. ставив п'єсу Т. Шевченка «Невольник» [7].

У переліку постановок студентів можна було побачити чимало творів тогочасних драматургів. Серед них презентовані до декади української літератури і мистецтва в Москві 1960 р. у Ніжинському педінституті «Бронепоезд 14-69» Всеволода Іванова, «Годи странствий» О. Арбузова та «Учора в Косатківці» Андрія Кузнецова [4]. Не цуралися майбутні педагоги адаптувати до сцени й інші твори. Так, вихованці Київського педінституту іноземних мов інсценізували новелу О. Гончара «Модри Камень», проводили театральне виконання веснянок, інтермедій із життя студентів [5]. А їхні колеги з Ровенського педінституту до декади українського мистецтва і літератури у Москві створили власну літературно-музичну композицію «Це було під Ровно». Авторами стали члени літературного гуртка та учасники гуртка художньої самодіяльності. У ньому були використані твори тогочасних ровенських поетів та композиторів, а також студентів і викладачів інституту. Постановка була виключно ідеологічною. Вона наслідувала класні зразки української радянської (псевдо)патріотичної концепції. Молодь у творі намагалася показати боротьбу трудящих Ровенщини за возз'єднання в єдиній Українській радянській державі, героїчні подвиги війни, мирний процес в післявоєнний період [8].

Були й «буржуазні» твори, хоча й ідеологічно вивірені. Таким, наприклад, був драматичний трактат «Огастус» Б. Шоу, який поставили студенти Київського педінституту іноземних мов до Четвертого Конгресу демократичної

молоді 1957 р. [6]. Твір був доволі красномовним. Б. Шоу висміював самовдоволеній британський вищий клас. Головним героєм поставав некомпетентний лорд Огастес Хайкастл, закинутий на військову базу в невеликому британському містечку під час Першої світової війни. По суті цим студенти долучилися і до ствердження «миролюбної» політики М. Хрущова та протиставлення «світлого й чистого» СРСР загниваючому Заходу.

Та як би не презентувалася театральна творчість у педінституті – як обов'язків предмет естетичного циклу, гурток по інтересам чи пропагандистський захід, – молодь радо проводила там свій вільний час. Наприклад, вихованці Дрогобицького ДПІ чи не щоосені проводили широкі концертні програми на полях Миколаївщини та на рудниках Кіровоградщини. У виші відверто визнавали: «У складі студентських музичних і літеру тарних колективів багато одержимих. А для таких вихід на чисельні сцени підприємств, будов, колгоспів є просто потребою» [9].

Чи не найкolorитнішим та найіндивідуалнішим проявом творчого дозвілля була літературна творчість освітян. Поети та письменники з когорти педагогів цінувалися у 1950-х роках і як інтелігенти, і як передовики ідеологічної роботи. Дуже часто дозвілля ставало професійним. Так, у Ніжині в середині 1950-х років 12 студентів друкувалися у газеті «Радянський Ніжин», окремі вірші Є. Гуцала, В. Морданя та А. Драбкіної публікували на сторінках обласної, республіканської преси [10]. Молоді поети дебютували здебільшого в інститутських газетах (як «Студентські вісті» Одеського ДПІ) [12]. Часто інститути допомагали видавати колективні збірки, приурочуючи їх до знаменних подій. Так, скажімо, дебютна колективна збірка молодих поетів-ніжинців під промовистою назвою «Перший заспів» побачила світ у 1959 р. у центральному видавництві республіки «Молодь» до гоголівських днів [11]. А до декади української літератури і мистецтва в Москві 1960 р. поети-переможці огляду-конкурсу на кращий твір надрукувалися у другому числі збірника «Перший заспів» [4]. Інші презентації поетичного доробку студентів були пов'язані з відкриттям меморіальної дошки у 1960 р. на честь білоруського

поета Ф. Богушевича, українців Є. Гребінки та Л. Глібова, які вчилися у Ніжинського інституті. На урочистих мітингах, подібних до того, студенти зазвичай презентували твори громадської лірики, як це зробив студент Д. Чалий з віршем, присвяченим Ф. Богушевичу [13]. Цікаво, що у Кіровоградському ДПІ до 125-річчя Пушкіна 10 липня 1962 р. навіть організували конкурс на кращий переклад віршів поета українською [3].

Цілком логічно, що головний мотив їхньої творчості – звеличування тогочасної дійсності, своєї молодості, що проходила у «найкращий країні світу». Аби зрозуміти загальний творчий колорит, поглянемо на вірш одного з вихованців Ніжина, студента В. Морданя «Комсомольська юність». По суті в ньому опис повсякдення студента-комсомольця педагогічного вишу. Тут і сільськогосподарські практики (Комсомольська юність – / Це весни мотив. / Це достиглий колос / Серед буйних нив). Це – виробничі практики та політехнізація, робота на заводах та фабриках (Комсомольська юність – / Це політ орла, / Це нові заводи, / Де війна гула). Це – поїздки на цілину та відбудови (Комсомольська юність – / Далі без кінця. / З ніжності і сталі / Молоді серця). І, по сутні, ствердження самої творчої натури молоді, потреби у розважальному та творчому відпочинку після труді на благо Батьківщини (Комсомольська юність – / Сонячна блакить. / Юність комсомольська / Це творить і жить) [14]. Беззастережна популярність літературної творчості у години дозвілля підтверджувалася самими студентами та викладачами педагогічних вишів. Так, у Дрогобичі зауважували, що вірші писали не лише філологи й музиканти, але й математики: «Навіть фізики, всупереч канонічному протиставленню, так і рвуться до лірики». Не дивно, що у такому поривові для організації творчого дозвілля у виші проводили літературні середи, частими були поетичні вечори у міському кафе «Юність» та щотижневі виступи талановитої молоді у міському будинку культури [9].

Цілком логічно, що часто у коло уваги освітян потрапляли теми з власного професійного життя. Так, викладачка Ніжинського ДПІ Т. Пінчук писала оповідання про любов дітей до учителя [15]. З'являлися на сторінках її творів і

реальні персонажі з лекційних аудиторій. Так, одне з оповідань було присвячене Марійці Богуш, студентці III курсу, яка працювала вожатою у літньому таборі. Для того, аби зрозуміти, що такі твори були покликані сформувавши справжнього «радянського учителя», варто поглянути лишень на одну цитату, що описує наслідки роботи студентки з дітьми: «Пісня про Павліка Морозова прозорим весняним струмком лилася з їх уст» [16]. З іншого боку, саме літературна творчість показувала педагогічні ідеали та прагнення молодих людей. Наприклад, студент Херсонського ДПІ О. Трибушний змальовував свої враження від педагогічної практики у стінах школи відвертим захопленням і поглибленням у правильності свого вибору. Поки навкруги «пломеніють галстуки черовні...», юнак констатує: «А зростуть, на крила – і полинуть! / Найлютіші бурі не страшні! / Я горжусь, що плем'я це орлине / Гартувати випаде й мені...» [17].

Аналізуючи образ творчого дозвілля освітян доби «відлиги», поширюваний як зразковий газетою «Радянська освіта», можемо зробити ряд висновки. Для початку з'ясуємо, чи можна вважати повноцінним дозвіллям діяльність студентів та викладачів, описану як творче дозвілля у періодиці:

- 1) згідно з кількісною концепцією дозвілля, творче дозвілля педагогів та студентів може тлумачитися як елемент позаробочого часу, проте для представників творчих педагогічних спеціальностей (художників, музикантів, учителів співу тощо) такої «знижки» не було, тому творчість у годину дозвілля ставала для них «професійною творчістю» і фактично перетворювала дозвіллевий час на додатковий робочий;
- 2) згідно з діяльнісною концепцією, творчість колективів педагогічних вишів у години дозвілля була беззаперечно конструктивною діяльністю, покликаною відновити психологічну рівновагу та підвищити освітній рівень;
- 3) згідно з психологічною концепцією дозвілля, приклади творчого дозвілля, описані у періодиці, утверджують у думці, що це була діяльність, яка сприймалася її учасниками позитивно, тому навіть прив'язаність її до сфери роботи не применшувала її дозвіллевих характеристик;

4) згідно з інтегративною концепцією, «Радянська освіта» навела приклади діяльності, яка давала можливість для творчості та розвитку, тому усі її прояви були прикладами творчого дозвілля освітян.

З'ясуємо, наскільки творче дозвілля у стінах педінститутів підходило за **ознаками до сучасної концепції дозвілля** [18, С.8]:

- 1) переважна більшість форм проведення творчого дозвілля належить до категорії «напівдозвілля». Діяльність студентів та педагогів мала чітко виражену суспільну мету: участь у пропагандистській кампанії, перемога у конкурсі-огляді, звітний концерт, творчість до ювілею тощо. Здебільшого студенти та викладачі не самі визначали ритм та темп своєї творчості, а залежали від планів роботи гуртків. Доволі умовною була й свобода від обов'язків, властивих їм як учасникам інститутської спільноти. Здебільшого у дозвіллевій сфері вони поставали як студенти чи педагоги з певним «моральним багажем» зобов'язань та набором «соціальних функцій». Прикметним виключенням може бути робота так-званих факультетів громадських професій. Хоча вони й чітко регламентували час проведення дозвілля, проте передбачали найбільшу добровільність участі, а не регламентували суворий відбір за талантами, як хори (за голосом), оркестри (за майстерністю) чи театральні трупи (за акторськими здібностями). «Чистим дозвіллям», напевне, залишалася індивідуальна літературна творчість, яка залежала від внутрішніх мотивів. Хоча часто зовнішні мотиви («ювілей», «громадський обов'язок» тощо) були рушіями творчого процесу поетів-освітян.
- 2) творчість беззаперечно урізноманітнювала життя молоді та їхніх наставників, тому цілком задовольняла ознаки відпочину та розваг;
- 3) дозвілля передбачає набуття людиною нової ідентичності. Студенти та викладачів педінститутів доби «відлиги» дійсно виконували нові ролі у своєї творчій дозвіллевій діяльності. Як приклад, студенти фізмату диригували хором, самі опановуючи майстерність гри на інструменті тощо.
- 4) компенсаційна ознака дозвілля у творчій діяльності виявлялася у роботі уже згадуваних факультетах громадських професій, де освяти реалізували

своїм можливості, які не могли виявити на робочому місці. Прикладом були художні виставки мовників (Ніжин) або поетичні вечори фізиків (Дрогобич).

Дамо **типологічну характеристику творчого дозвілля** відповідно до різних підходів до класифікації дозвіллевої діяльності [18, С.11-12]:

1) згідно з обраною нами за основу концепції дозвіллевих типів, творче дозвілля не було уповні таким. Воно часто набувало рис інтерактивного дозвілля (заняття, зустрічі) та освітньо зорієнтованого дозвілля;

2) згідно з концепцією Д. Келлі, описана у періодиці «відлиги» творча активність у педінститутах була «чистим» (необумовленим) дозвіллям лише у межах літератури та у межах виставок прикладного мистецтва (вишивки, в'язання, різьби по дереву тощо). У педінститутах домінувало скоординоване творче дозвілля: освітяни обирали самі напрям роботи, але вона була близька за тематикою до професійної діяльності. Прикладом цього була поетична та прозова творчість, у якій обов'язково розкривалися питання педагогічного такту та учительського покликання. Значну кількість часу займало додаткове творчу дозвілля. Це була творчість, залежна від планів роботи інституту: виступи на звітних заходах, під час фестивалів молоді, на зустрічах делегацій, постановки «планових» та «ідеологічно вивірених» вистав тощо.

3) згідно з концепцією Р. Стеббінса, у педінститутах майже повністю було відсутнє звичайне (випадкове) творче дозвілля. Натомість прикладі з преси ілюструють серйозне дозвілля. Це були стійкі творчі гуртки, хори та капели, у яких молодь та старше покоління набували професійних навичок. Вони виробляли стійку потребу циклічно продовжувати заняття обраною творчістю, вимальовувалися у стійкий графік. Майже 100% така творча діяльність була зорієнтована на досягнення результату у якості виступу, перемоги у конкурсі, презентації, виставки чи публікації збірника. І, з рештою, це було те творче дозвілля, яке породжувало стійку ідентифікацію освітян із членами обраної ними дозвіллевої групи (ансамблю, студії, літгуртка).

4) згідно з концепцією Дж. Шіверса, творчість у педінститутах пала декілька площин прояву. Вона була задоволенням (приносило радість від власних

творчих успіхів), мало ознаки стану буття (допомагала студента а викладачам у самореалізації творчих планів), виявлялося у дозвіллі як функції (сприяло удосконаленню особистості у часі). Творчість проявлялася й у дозвіллі як соціальній стратифікації (освітняни організовували власну сферу вільного часу, свої вузькопрофесійні гуртки з окремими і несхожими на інші внутрішніми правилами та канонами). Звичайно, що домінуючим проявом цього типу дозвілля була творчість як можливість заповнити вільний від роботи час;

5) щодо концепції Ч. Гордона про залежність дозвілля від соціальних змін, можемо зробити певні перестороги. Згідно з нею, творче дозвілля здебільшого властиве представникам старшого покоління. Натомість доволі солідний блок прикладів творчості студентської молоді дещо не вписується у запропоновану концепцію чи може свідчити про невідповідність фізіологічного та психологічного віку педагогічного студентства часів десталінізації;

б) згідно з концепцією моделей М. Каплана, творче дозвілля студентів та педагогів мало змішані риси. Так, прояви освітянської творчості перебували у межах гуманістичної моделі, коли індивідуальна поетична та художня творчість допомагала окремим особистостям знайти свій власний шлях до людського щастя та давала їм почуття задоволення від творчих успіхів. Більшість же прикладів культурного дозвілля, наведених у пресі, були зразками інституційної моделі. Це була дозвіллева діяльність в стінах інституту або ж у межах його сфери впливу (колгоспи, радгоспи, школи тощо). Організація виставок та концертів освітянами була зразком епістолярної моделі дозвілля, що дозволяла розкрити естетичні компоненти життя людини. Соціологічна ж модель дозвілля, що передбачала добровільність та свободу творчої діяльності, проявлялася у роботі громадських шкіл та факультативів.

Загальні риси культурного дозвілля наступні [18, С.13]:

- за видом активності це було в основному активне дозвілля (за виключенням відвідування концертів, зустрічей та виставок);
- за періодичністю домінувало щотижневє культурне дозвілля. Хоча великі творчі проекти ставали прикладом святкового культурного дозвілля;

- за тривалістю переважало довготривале культурне та творче дозвілля (гуртки, колективи, ансамблі). Епізодичними були лише факти презентації творчих здобутків (як виставки).
- За напрямом домінували декоративно-прикладна, літературна, художня, музична, театральна та вокальна творчість, а також зустрічі та презентації.

Структура культурного дозвілля складалася з таких компонентів:

- споживання культурних цінностей на виставках, під час концертів та музичних радіогазет,
- хобі у вигляді вишивки, в'язання, декоративного живопису тощо,
- спілкування з творчими особистостями (письменниками, композиторами, акторами);
- творча освіта на факультетах громадських професій та на факультативах,
- дискусійні клуби та вечори обговорення художніх творів,
- участь у хорі, ансамблі, тріо, оркестрі, театральній трупі,
- публікація творів у пресі, колективних та індивідуальних збірках та поетичні творчі вечори тощо.

Параметри творчого дозвілля освітян доби «відлиги», які пропагувала «Радянська освіта» [18, С.20-28]:

- 1) освітній параметр (творчість розглядалася к можливість розширити власні інтелектуальні горизонти (факультети, факультативи тощо),
- 2) політичний параметр (крізь творчість відбувалася пропаганда політичних ідеалів комунізму (поетична та пісенна творчість), ідей світової революції (вистави під час Фестивалів молоді), концерти слугували «магнітом» у політичній кампанії, під час виборів та упродовж рішень ЦК КПРС),
- 3) моральний параметр (виявлявся у пропагуванні крізь творчість морального кодексу будівника комунізму, ідеалів молодих комсомольців, піонерської відданості),
- 4) естетичний параметр (напевне, найбільше представлений саме у творчому та культурному дозвіллі через специфіку його структури),

5) екологічний параметр (виявлявся через обрання природи як об'єкта творчості художників, поетів та співаків з числа освітян та через влаштування концертів на відкритому повітрі і використанні природного середовища як рекреації під час культурного дозвілля),

б) соціальний параметр (проглядається крізь посилення соціальних зв'язків у творчих колективах, які виступали додатковим засобом соціальної інтеграції студентів та педагогів).

Зауважимо, що газета не торкалася взагалі сімейного параметра дозвілля, формуючи уявлення, що освітяни живуть «поза простором і часом родини».

З'ясуємо, які **функції** виконувало культурне дозвілля освітян [35, С.37]:

- комунікативна функція задовольнялася під час вечорів-зустрічей з діячами культури (інформаційне спілкування) та у ході спільних репетицій та створі ості (емоційне спілкування),
- соціальна функція повсякчас виконувалася, допомагаючи адаптуватися у творчі колективи, знайти своє місце у житті інституту або ж громади, з рештою, допомагало піднести гідність учасників творчих груп,
- пізнавальна мала місце під час роботи над новими творами драматургії, опануванні нових сфер, зустрічей тощо. У цій же галузі
- творча функція виконувалася апріорі, тягнучи за собою безпосереднє виконання ціннісно-орієнтаційної та виховної функцій мистецтва а у колі майбутніх учителів, властиві їм за родом діяльності.

Якщо визначати **рівні культурного дозвілля** у стінах педінститутів, то творче дозвілля самою своєю сутністю відкидало I (пасивний рівень). Натомість воно починалося з II – розважального – дозвілля: молодь та викладачі були гостями на шоу та концертах, виступах інститутських театрів та інших колетів). Третій – пізнавальний – рівень був безпосередньо пов'язаний з четвертим – творчим, бо ставав підґрунтям для видачі готового продукту у вигляді концертів, виставок, зустрічей та презентацій [18, С.38]. Таким чином, культурне дозвілля у стінах педінститутів охоплювало майже всі рівні, які допомагали прояву таланту його носіями.

Література

1. Повод М. З досвіду нашого інституту // Радянська освіта. – 27 жовтня 1956. – №44.– С.4.
2. Повод М. Вічно живий // Радянська освіта. – 28 березня 1959. – №13.– С.3.
3. Самарін Г. У вінок співців свободи // Радянська освіта. – 3 лютого 1962. – №10.– С.2.
4. Білан О. Діяльна підготовка // Радянська освіта. – 25 червня 1960. – №51.– С.4.
5. Позова Л., Романюк М. Студенти на сцені // Радянська освіта. – 20 лютого 1960. – №15.– С.4.
6. Микитюк О. Чекаємо дорогих гостей // Радянська освіта. – 10 серпня 1957. – №32.– С.1.
7. Креховецький В., Гнесицький М. Народження традиції // Радянська освіта. – 29 травня 1964. – №43.– С.2.
8. Миронюк А. Готуємо літературно-музичну композицію // Радянська освіта. – 10 лютого 1960. – №12.– С.1.
9. Аксьонов Є. Музи живуть у Дрогобичі // Радянська освіта. – 1 січня 1964. – №1.– С.4.
10. З творчості літстудійців // Радянська освіта. – 28 березня 1959. – №13.– С.3.
11. Творчих успіхів! // Радянська освіта. – 3 лютого 1960. – №10.– С.4.
12. Березинський В. В. Ростуть поети // Радянська освіта. – 4 травня 1961. – №35– С.4.
13. Клименко В. У вузах республіки // Радянська освіта. – 1 червня 1960. – №44.– С.4.
14. Мордань В. Комсомольська юність // Радянська освіта. – 3 лютого 1960. – №10.– С.4.
15. Пінчук Г. Дорогий подарунок // Радянська освіта. – 18 червня 1960. – №49.– С.4.

16. Пінчук Г. Індивідуальні особливості // Радянська освіта. – 23 липня 1960. – №59.– С.4.
17. Трибушний О. Моя гордість // Радянська освіта. – 27 вересня 1961. – №77– С.4.
18. Петрова І.В. Дозвілля в зарубіжних країнах. – К.: Кондор, 2005. – 408 с.

References

1. Povod M. Z dosvidu nashoho instytutu // Radians'ka osvita. – 27 zhovtnya 1956. – №44.– S.4.
2. Povod M. Vichno zhyvyu // Radians'ka osvita. – 28 bereznya 1959. – №13.– S.3.
3. Samarin H. U vinok spivtsiv svobody // Radians'ka osvita. – 3 lyutoho 1962. – №10.– S.2.
4. Bilan O. Diyal'na pidhotovka // Radians'ka osvita. – 25 chervnya 1960. – №51. – S.4.
5. Studenty obhovoryuyut' «Tronku» // Radians'ka osvita. – 25 lypnya 1964. – №59. – S.2.
6. Pozova L., Romanyuk M. Studenty na stseni // Radians'ka osvita. – 20 lyutoho 1960. – №15. – S.4.
7. Mykytyuk O. Chekayemo dorohykh hostey // Radians'ka osvita. – 10 serpnya 1957. – №32. – S.1.
8. Myronyuk A. Hotuyemo literaturno-muzychnu kompozytsiyu // Radians'ka osvita. – 10 lyutoho 1960. – №12. – S.1.
9. Aks'onov Ye. Muzy zhyvut' u Drohobychi // Radians'ka osvita. – 1 sichnya 1964. – №1. – S.4.
10. Z tvorchosti lit-studiytsiv // Radians'ka osvita. – 28 bereznya 1959. – №13. – S.3.
11. Tvorchykh uspikhiv! // Radians'ka osvita. – 3 lyutoho 1960. – №10. – S.4.
12. Berezyns'kyu V. V. Rostut' poety // Radians'ka osvita. – 4 travnya 1961. – №35 – S.4.

13. Klymenko V. U vuzakh respubliky // Radyans'ka osvita. – 1 chervnya 1960. – №44. – S.4.
14. Mordan' V. Komsomol's'ka yunist' // Radyans'ka osvita. – 3 lyutoho 1960. – №10. – S.4.
15. Pinchuk H. Dorohyy podarunok // Radyans'ka osvita. – 18 chervnya 1960. – №49. – S.4.
16. Pinchuk H. Indyvidual'ni osoblyvosti // Radyans'ka osvita. – 23 lypnya 1960. – №59. – S.4.
17. Trybushnyy O. Moya hordist' // Radyans'ka osvita. – 27 veresnya 1961. – №77 – S.4.
18. Petrova I.V. Dozvillya v zarubizhnykh krayinakh. – K.: Kondor, 2005. – 408 s.

SUMMARY

The article illustrates the evolution of the type of cultural leisure of educators in Pedagogical Institute of USSR during the period of de-Stalinization (1953-1964). Application of content analysis method of educational media allowed following increasing opposition to Western influence on students free time; tracing the value needs of youth in organized cultural leisure and opportunities of higher schools in providing young people with everything needed for a complete filling of their leisure time. The image of the “ideal cultural leisure” of the future teacher reproduced on the basis of the best examples of cultural coverage in the newspaper “Soviet education”. The estimation of the general characteristics of students’ leisure is covered in the article too.

We give typological characteristics of creative leisure according to different approaches to the classification of leisure activities:

1) according to the chosen as a basis concept of leisure types, creative leisure was not fully so. It is often acquired interactive entertainment features (classes, meetings) and educationally oriented leisure;

2) in accordance with the concept of D. Kelly, creative activity in the colleges was “clean” (unconditional) entertainment only within literature and exhibitions within arts (embroidery, knitting, wood carving, etc.). In most cases dominated coordinated creative activities: students and teachers chose the same line of work, but it was close by subject to the direction of professional activity. An example of this was poetic and prose work, which revealed pedagogical tact and teacher's vocation. A considerable amount of time took extra creative leisure. It was the work, depending on the plans of the Institute: Speeches on reporting activities during festivals, youth delegations to meetings, “planned” and “ideologically tuned” performances and more.

3) according to the concept of R. Stebbins there was almost completely absent normal (random) creative entertainment. Instead, press gave the example of serious leisure. Those were stable creative groups, choirs, in which young and

older generation acquired skills. They produce a stable loop need to continue the work of selected classes, pictured in steady schedule. Almost 100% of this creative activity was focused on achieving results as performance, winning the competition, presentation, exhibition or publication collection. And the rest, it was the creative leisure, which gave rise to a stable identification of educators with members of their chosen leisure group (ensemble studio or literature clubs).

4) According to the Concept J. Shivers, creativity in the colleges fell several planes of manifestation. It was a pleasure (joy was brought by their own creative success), was a sign of life (helping students and teachers in creative self-realization plans), manifested in his spare time as a function of (contributed to the improvement of the individual at the time). Arts manifested in entertainment as social stratification (teachers organized their own sphere of free time, their narrow professional circles with separate and different from other internal rules and canons). Of course, the dominant manifestation of this type of entertainment was the work as an opportunity to fill the spare time;

5) Charles Gordon's concept of leisure dependence of social change. According to it, creative leisure is a mostly characteristic of the older generation. Instead fairly solid block examples of creativity students something does not fit the proposed concept or discrepancy may indicate physiological and psychological age teaching students the time of de-Stalinization;

6) according to the concept model of M. Kaplan, creative leisure of students and teachers had mixed features. Thus, educational displays the works were within the humanistic model where individual poetic and artistic creativity helped individuals find their own path to human happiness and give them the satisfaction of creative success. The majority of the examples leisure cited in the press, were examples of institutional models. It was a leisure activity in the walls or institution within its sphere of influence (collective and state farms, schools, etc.). Exhibitions and concerts of educators were in a model of epistolary leisure model that allows to reveal the aesthetic component life. The

sociological model is entertainment that included voluntary and free creative activity, manifested in the public schools and electives.

General features of leisure are as following:

- By type of activity it was mainly active leisure (excluding visiting concerts, meetings and exhibitions);

- For weekly intervals dominated cultural entertainment. Although great example of creative projects became festive leisure;

- For the duration prevailed long cultural and creative leisure activities (clubs, groups, ensembles).

- In the field dominated decorative and applied, literary, artistic, musical, theatrical and vocal creativity and cultural evenings, meetings and presentations.